

Eyüp Sultan Camii-i Şerifi

ŞİFÂ-İ ŞERÎF DERSLERİ

ESERİN ADI: EŞ-ŞİFÂ Bİ-TA'RÎFİ HUKÛKÎ'L-MUSTAFÂ

ESERİN MÜELLİFİ: KÂDÎ İYÂZ (v. 544/1149)

TERCÜME VE ŞERH EDEN: PROF. DR. MEHMET YAŞAR KANDEMİR

75. Ders | 12.Mart.2017, Pazar - Sayfa 1

(Dersler öğle namazından bir saat önce başlar)

Türkçe Tercüme & Şerhi

Şifâ-i Şerîf Şerhi (3 cilt) - Mayıs 2012

Prof. Dr. Mehmet Yaşar Kandemir

Tahlil Yayınları, www.tahlilyayinlari.com

Eser Hakkında

ŞİFÂ-İ ŞERÎF gönüllerde Peygamber sevgisini tutuşturmak, onu bütün yönleriyle tanıtip anlatmak ve Müslümanlara, Sultân-ı Enbiyâ'nın haklarını savunmayı öğretmek maksadıyla yaklaşık dokuz asır önce Endülüslü tanınmış alim Kâdî İyâz tarafından yazılmıştır.

Görüntü, Ses kayıtları ve Ders notlarına

www.sifadersleri.com

adresinden ulaşabilirsiniz.

DERS KONUSU:

1. BÖLÜM: Yüceler Yücesi Cenâb-ı Hakk'ın Resûl-i Ekrem'in Şân ve Şerefini Yüceltmesi

3. KISIM: Resûl-i Ekrem'in Allah Katındaki Üstün Değeri

15. FASIL: Yaratan'ın ve Yaratılanların Sıfatları

Arapça Kaynak sf. 304

Türkçe Tercüme, Cilt.1 - sf. 524

فصل

[فِي أَنَّ ذَاتَ اللَّهِ تَعَالَى لَا تُشَبِّهُ ذَوَاتِ الْمَخْلُوقِينَ،
وَصِفَاتِهِ تَعَالَى لَا تُشَبِّهُ صِفَاتِ الْمَخْلُوقِينَ]^(۳)

قال القاضي أبو الفضل رضي الله عنه : وها أنا أذكرُ نُكْتَةً^(۴) أدَّيْلُ بها هذا الفصلَ ، وأختمُ بها هذا القسمَ ، وأزيحُ الإشكَالَ بها فيما تقدم عن كلِّ ضعيف الوهم ، سقيم الفهم ، تخلَّصُه من مَهَاوِي^(۵) التشبيه ، وتزحزحه عن شُبُه التَّمْوِيهِ^(۶) ؛ وهو أن يعتقدَ أَنَّ اللهَ [تعالى] جلَّ اسمُه في عظمتِه وكبريائه وملكوته ، وحُسْنَى أسمائه ، وَعَلَيَّ صِفَاتِه ، لا يُشَبِّهُ شَيْئاً من مخلوقاته ، ولا يشَبِّهُ به ؛ وأنَّ ما جاء مما أطلقَه الشَّرْعُ على الخالقِ وعلى المخلوق ؛ فلا تشابهَ بينهما في المعنى الحقيقي ؛ إذ صفاتُ القديم بخلافِ صفاتِ المخلوق ؛ فكما أنَّ ذاته تعالى لا تُشَبِّهُ الذوات ، كذلك صفاته لا تُشَبِّهُ صفاتِ المخلوقين ؛ إذ صفاتهم لا تَنفَكُّ عن الأغراض^(۷) والأغراض^(۸) ؛ وهو تعالى - مُنَزَّهٌ عن ذلك ؛ بل لم يَزَلْ بِصِفَاتِهِ وأسمائه ، وكفى في هذا قوله : ﴿لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ﴾ [الشورى : ١١] .

15. Yaratan'ın ve Yaratılanların Sıfatı

Buraya, Cenâb-ı Hakk'ın zâtının ve sıfatlarının, yaratılmışların zâtına ve sıfatlarına hiçbir şekilde benzemediğine dâir son derece önemli bir konuyu ilâve ederek bu bahsi bitirmek istiyorum. Böylece kıt ve sakat anlayışlı olanların, daha önce söz konusu ettiğimiz bazı meselelere takılarak, Cenâb-ı Hakk'ı yaratılmışlara benzetmesi ve hakkı bâtila karıştırması gibi tehlikeleri de gidermeyi düşünüyorum.

Her şeyden önce şuna inanmak gerekir: Allah Teâlâ azameti, ululuğu, mülk ve saltanatı, Esmâ-i hüsnâ'sı ve yüce sıfatları ile yarattıklarından hiçbirine benzemez; yarattıklarının hiçbirisi de O'na benzetilemez. Kitap ve Sünnet'te, yaratan ile yaratılanların sıfatları hakkında kullanılan kelimeler arasında, görünüşte bir benzerlik olsa bile, bu tamamen mecâzidir; gerçekte onlar arasında herhangi bir benzerlik yoktur. Çünkü kadîm ve ezeli olan Cenâb-ı Hakk'ın sıfatları, yaratılmışların sıfatlarından tamamen ayrıdır. Allah Teâlâ'nın zâtı başkalarının zâtına benzemediği gibi, sıfatları da yaratılmışların sıfatlarına benzemez; zira yaratılmışların sıfatları sonradan meydana gelip değişebilen özellikler olduğu hâlde, Cenâb-ı Hak bu tür sıfatlardan tamamen berîdir. O'nun sıfatları ve isimleri ezeli ve ebedidir.

﴿لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ﴾ “Hiçbir şey O'na benzemez.”¹ âyeti bu konuda her şeyi anlatmaya yeterlidir.

ŞİFÂ-İ ŞERÎF DERSLERİ

ESERİN ADI: EŞ-ŞİFÂ Bİ-TA'RÎFİ HUKŪKİ'L-MUSTAFÂ

ESERİN MÜELLİFİ: KÂDİ İYÂZ (v. 544/1149)

TERCÜME VE ŞERH EDEN: PROF. DR. MEHMET YAŞAR KANDEMİR

(Dersler öğle namazından bir saat önce başlar)

Türkçe Tercüme & Şerhi

Şifâ-i Şerîf Şerhi (3 cilt) - Mayıs 2012

Prof. Dr. Mehmet Yaşar Kandemir

Tahlil Yayınları, www.tahlilyayinlari.com

Kayıtlardaki Zamanı:

~ 11:54

وَلِلّٰهِ دَرٌّ مَنْ قَالَ مِنَ الْعُلَمَاءِ الْعَارِفِينَ الْمُحَقِّقِينَ: التَّوْحِيدُ إِثْبَاتُ ذَاتٍ غَيْرِ
مُشَبَّهٍ لِلذَّوَاتِ ، وَلَا مُعْطَلَةٍ مِنْ^(١) الصِّفَاتِ .

وزاد هذه النكتة الواسطيُّ - رحمه الله - بيانا؛ وهي مقصودنا؛ فقال: ليس
كذاته ذاتٌ ، ولا كاسمِهِ اسْمٌ ، ولا كفِعْله فِعْلٌ ، ولا كصِفَتِهِ صِفَةٌ ، إِلَّا مِنْ
جِهَةٍ مُّوَافِقَةٍ اللَّفْظِ اللَّفْظُ ؛ وَجَلَّتِ الذَّاتُ الْقَدِيمَةُ أَنْ يَكُونَ لَهَا (١/٦٨) صِفَةٌ
حَدِيثَةٌ ، كَمَا اسْتَحَالَ أَنْ يَكُونَ لِلذَّاتِ الْمُحْدَثَةِ صِفَةٌ قَدِيمَةٌ .

وَهَذَا كُلُّهُ مَذْهَبُ أَهْلِ الْحَقِّ وَالسَّيِّئَةِ وَالْجَمَاعَةِ ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ .

“Tevhîd; zâtı bakımından hiçbir şeye benzemeyen, bunun yanında Kendisine özgü sıfatları bulunan bir yüce varlığın mevcûdiyetini benimsemektir.” diyen bir tasavvuf âlimi, bu konuyu ne güzel ifade etmiştir.

Ehl-i Sünnet'in Görüşü

Ferganalı sûfî âlim **Ebû Bekir el-Vâsıtî**² (v. 312/924), tevhîd konusunda bizim demek istediğimizi şöyle ifade etmiştir: “Cenâb-ı Hakk'ın (ebedî olan) zâtı gibi bir zât; (Sadece Kendine has olan Allah ve Rahmân) isimleri gibi bir isim, (yaratmak, öldürmek, diriltmek gibi) fiillerine benzer bir fiil, (kadîm olan) sıfatları gibi bir sıfat yoktur. Cenâb-ı Hakk'ın isimleri ile varlıkların isimleri arasında ancak (alîm ve halîm gibi) söyleyiş bakımından zâhirî bir benzerlik bulunabilir. O'nun ezelî olan yüce zâtının, sonradan oluşan sıfatları alması mümkün olmadığı gibi, sonradan yaratılan bir varlığın da O'nun ezelî sıfatlarını taşıması mümkün değildir.”

İşte bütün bu söylenenler, Ehl-i Hakk'ın, Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat'ın görüşleridir. Allah hepsinden râzı olsun.

وقد فَسَّرَ الإمامُ أبو القاسمِ القُشَيْرِيُّ - رَحِمَهُ اللهُ - قوله هذا ، لِيَزِيدَهُ بَيَاناً ؛ فقال : هذه الحكايةُ تُشتمِلُ على جوامع مسائل التوحيد ، وكيف تُشبهُ ذاته ذاتَ المُحدثاتِ ؛ وهي بوجودها مستغنية؟! وكيف يُشبهُ فِعْلُهُ فِعْلَ الخلق ، وهو لغير جَلْبِ أنسٍ ، أو دَفْعِ نقصٍ ، حَصَل ، ولا لخواطرٍ وأغراضٍ ، وُجِد ، ولا بمباشرةٍ ومُعالجةٍ ، ظَهَرَ؟! وفِعْلُ الخَلْقِ لا يخرجُ عن هذه الوجوه .

Tasavvuf, kelâm ve tefsir âlimi İmâm **Ebü'l-Kâsım Abdülkerîm el-Kuşeyrî** (v. 465/1073), (Allah ona rahmet eylesin) bu görüşlere açıklık getirmek için şunları söylemiştir:

“Ebû Bekir el-Vâsıtî'nin, (Allah'ın birliğini, benzerinin ve ortağının bulunmadığını belirten) bu sözleri, tevhîd bahislerinin tamamını ihtivâ etmektedir. Cenâb-ı Hakk'ın zâtı, sonradan yaratılanların zâtına nasıl benzeyebilir? Zira O'nun varlığı, bir başkasının var etmesine aslâ muhtaç değildir. Allah Teâlâ'nın fiilleri, yaratılmışların fiillerine kesinlikle benzemez. Çünkü yaratılmışlar, yalnızlıktan sıkılıp birinin dostluğuna ihtiyaç duyabilir; onlar hissettikleri bir eksikliği gidermeye çalışabilir; istek ve arzuların gerçekleşmesini arzu edebilir. Allah'ın fiili, aslâ insanlar arasında uygulanagelen bazı âlet ve araçların yardım ve katkısıyla meydana gelmez. Hâlbuki kulların bütün fiilleri, işte bu tür araç, amaç ve vâsıtalarla oluşur. Allah Teâlâ'nın ise hiçbir şeye ihtiyacı olmadığı için, O'nun fiilleriyle kulların fiilleri arasında aslâ herhangi bir benzerlik yoktur.”

Zira Allah Teâlâ: “Bir şeyi yaratmak isteyince ona sadece ‘Ol!’ der, o da olur.”¹

Burada şu âyetleri de hatırlamalıdır:

“Gökleri ve yeri bir anlam ve amaca göre yaratan O'dur; “Ol!” dediği gün her şey olur.”²

“Biz bir şeyi murâd ettiğimizde ona “Ol!” dememiz yeter, o da hemen olur.”³

1. Bakara 2/117. Bu âyet Âl-i İmrân 3/47; Meryem 19/35; Mü'min 40/68'de de aynen geçmektedir.

2. En'âm 6/73.

3. Nahl 16/40.

Üstadlarımızdan biri şöyle demiştir:

“Zihninizle tasavvur ettiğiniz ve aklınızla idrâk ettiğiniz her şey, bedeniniz gibi sonradan meydana gelmiştir.”

Ünlü kelâm âlimi **Ebü'l-Meâlî el-Cüveynî**¹ (ö. 478/1085) şöyle demiştir:

“Bir kimse, aklını kullanmak sûretiyle ulaştığı bir varlıkta karar kılmissa, o **Müşebbihe**'den olur.²

Yine bir kimse, dinin hükümlerini uygulama sorumluluğunun bulunmadığı ve Allah Teâlâ'nın hiçbir sıfatının olmadığı sonucuna varırsa, o **Muattıla**'dan olur.³

Allah'ın varlığını kabul edip O'nun mâhiyetinin bilinemeyeceğini söyleyen kimse ise, tevhîd inancına sahip bir kişi (**muvaḥḥid**) olur.”

وقال آخر ، مِنْ مشايخنا: ما تَوَهَّمْتُمُوهُ بأوهامكم ، أو أَدْرَكْتُمُوهُ بعقولكم فهو مُخَدَّثٌ مِثْلَكُمْ .

وقال الإمام أبو المعالي الجويني^(٢): مَنْ اطمأنَّ إلى موجودٍ انتهى إليه فِكْرُهُ؛ فهو مُشَبَّهٌ^(٣) ، وَمَنْ اطمأنَّ إلى النَّفْيِ المَحْضِ فهو مُعْطَلٌ^(١) ،

وإن قطع بموجودٍ اعترف بالعجزِ عن دَرَكِ حقيقته فهو مُوَحِّدٌ .

1. Asıl adı Abdülmelik ibni Abdillâh olup “İmâmü'l-Haremeyn” lâkabıyla meşhurdur; Ünlü bir Eş'arî kelâmcısı ve Şâfiî fakihidir. Onun kelâm sâhasında kaleme aldığı eş-Şâmil fî usûli'd-dîn, el-İrşâd ilâ kavâtî'i'l-edilleti fî usûli'l-i'tikâd, el-Akîdetü'n-Nizâmiyye; Şâfiî fıkhi sâhasında Nihâyetü'l-matlab, usûl-i fıkhi sâhasında da el-Burhân ve el-Varakât gibi eserleri vardır.

2. Müşebbihe için bk. Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, XXXII, 156-158.

3. Muattıla için bk. Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, XXX, 330-331.

İşte Tevhîd İnancı

Zünnûn-ı Mısıri⁴ (v. 245/859) ne güzel söylemiştir:

“Gerçek tevhîd, Cenâb-ı Hakk’ın bu varlığı yaratırken herhangi bir malzeme ve âlet kullanmadığını, bir maddeyi ötekine karıştırmadığını bil-mendir; ayrıca bütün nesne ve olayların meydana geliş sebebinin O’nun halk edişinden ibâret olduğunu, O’nun yaratışını etkileyen herhangi bir şeyin mevcut olmadığını ve Allah’ın, zihninde canlandığı bütün şekil-lerin ötesinde bulunduğunu kabul etmendir.”

Doğrusu bu açıklamanın ilk kısmı⁵ pek hoş, üstün değere sahip ve gerçeğin ta kendisidir. Son kısmı ise⁶ “Hiçbir şey O’na benzemez.”⁷ âyetinin tefsiri mâhiyetindedir.

وما أَحْسَنَ قَوْلَ ذِي الثُّونِ الْمِصْرِيِّ^(٢): حَقِيقَةُ التَّوْحِيدِ أَنْ تَعْلَمَ أَنَّ قُدْرَةَ اللَّهِ
تَعَالَى فِي الْأَشْيَاءِ بِلَا عِلَاجٍ^(٣)، وَصُنْعُهُ لَهَا بِلَا مِزَاجٍ^(٤)، وَعِلَّةُ كُلِّ شَيْءٍ
صُنْعُهُ، وَلَا عِلَّةَ لَصُنْعِهِ، وَمَا تُصَوِّرُ فِي وَهْمِكَ فَاللَّهُ بَخْلَافِهِ.
وهذا كلامٌ عجيبٌ نفيسٌ محققٌ، والفصلُ الآخرُ، تفسيرُ لقوله: ﴿لَيْسَ
كَمِثْلُهُ شَيْءٌ﴾ [الشورى: ١١].

4. Zünnûn-ı Mısıri’nin asıl adı Sevbân ibni İbrâhim’dir. Zünnûn; İmâm Mâlik ibni Enes, Leys ibni Sa’d ve Süfyân ibni Uyeyne gibi ünlü muhaddislerden hadis öğrenmekle beraber hadis rivâyetiyle fazla meşgul olmamıştır.

5. Yani “Gerçek tevhîd, Cenâb-ı Hakk’ın bu varlığı yaratırken herhangi bir malzeme ve âlet kullanmadığını, bir maddeyi ötekine karıştırmadığını bilmendir.” ifâdesi.

6. Yani “Allah’ın, zihninde canlandığı bütün şekillerin ötesinde bulunduğunu kabul etmendir.” ifâdesi.

7. Şûrâ 42/11.

والثاني: تفسير لقوله: ﴿لَا يُسْئَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْأَلُونَ﴾ [الأنبياء: ٢٣].

والثالث: تفسير لقوله: ﴿إِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْنَاهُ أَنْ نَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ﴾ [النحل: ٤٠].

ثَبَّتْنَا اللَّهَ وَإِيَّاكَ عَلَى التَّوْحِيدِ وَالْإِثْبَاتِ ، وَالتَّنْزِيهِ ، وَجَبَّبْنَا طَرْفِي الضَّلَالَةِ
وَالْغَوَايَةِ مِنَ التَّعْطِيلِ وَالتَّشْبِيهِ^(٥) بِمَنْهُ وَرَحْمَتِهِ .

“Bütün nesne ve olayların meydana geliş sebebinin O’nun halk edişinden ibâret olduğu” şeklindeki ikinci beyânı, şu âyeti tefsir etmektedir: ﴿لَا يُسْأَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْأَلُونَ﴾ “Allah yaptıklarından sorumlu değildir; ama insanlar yaptıklarından sorguya çekileceklerdir.”¹

“Allah’ın yaratışını etkileyen herhangi bir şeyin mevcut olmadığı” şeklindeki üçüncü beyânı da şu âyetin açıklaması niteliğindedir: ﴿إِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْنَاهُ أَنْ نَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ﴾ “Biz bir şeyi murâd ettiğimizde ona “Ol!” dememiz yeter, o da hemen olur.”²

Ey okuyucu! Allah Teâlâ sana da bana da, her zaman Kendi varlığını ve birliğini dile getirmeyi, yüce Zâtının yaratılanlara aslâ benzemediğini söylemeyi nasip eylesin. Ve bizleri lütfuyla, keremiyle hem Muattıla’nın hem de Müşebbihe’nin, Kendi yüce zâtı ve sıfatları konusunda düştüğü sapıklıklara düşmekten muhafaza buyursun.

1. Enbiyâ 21/23.

2. Nahl 16/40.

الباب الرابع

فِيمَا أَظْهَرَهُ اللَّهُ [تعالى] عَلَى يَدَيْهِ مِنَ الْمُعْجَزَاتِ
وَشَرَّفَهُ بِهِ مِنَ الْخَصَائِصِ وَالْكَرَامَاتِ

قال المؤلف رحمه الله: حَسْبُ الْمُتَأَمِّلِ أَنْ يُحَقِّقَ أَنَّ كِتَابَنَا هَذَا لَمْ نَجْمَعْهُ
لِمُنْكَرِ نَبْوَةِ نَبِيِّنَا [ﷺ] وَلَا لَطَاعِنٍ فِي مُعْجَزَاتِهِ (٦٨/ب) فَنَحْتَاجُ إِلَى نَضْبِ
الْبَرَاهِينِ عَلَيْهَا ، وَتَخْصِيصِ حَوَازِئِهَا ، حَتَّى لَا يَتَوَصَّلَ الْمُطَاعِنُ إِلَيْهَا ، وَنَذَكِّرُ
شُرُوطَ الْمُعْجَزِ وَالتَّحَدِّي وَحَدِّهِ ، وَفَسَادَ قَوْلِ مَنْ أَبْطَلَ نَسْخَ الشَّرَائِعِ ، وَرَدَّهُ ؛
بَلِ الْفَنَاءُ لِأَهْلِ مِلَّتِهِ ، الْمُلَبِّينَ لِدَعْوَتِهِ ، الْمَصْدِّقِينَ لِنَبْوَتِهِ ؛ لِيَكُونَ تَأْكِيداً فِي
مُحَبَّتِهِمْ لَهُ ، وَمَنْمَاءَ لِأَعْمَالِهِمْ ؛ وَلِيَزِدَادُوا إِيمَاناً مَعَ إِيمَانِهِمْ .

DÖRDÜNCÜ KISIM

1. Resûl-i Ekrem'in Mûcizeleri

Bu kısımda Allah Teâlâ'nın Resûl-i Ekrem eliyle meydana getirdiği mûcizeler, ona verdiği özellikler (hasâis)¹ ve ikrâmlar ele alınacaktır.

Öncelikle şunu belirtelim: *Şifâ-i Şerîf*'i; Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in peygamberliğini inkâr eden, mûcizelerine dil uzatan kimse-ler için yazmadığımızı bu konuyu önemseyen herkes bilir. Onun için de burada mûcizelerin varlığı ve gerçekliği konusunda onları iknâ etmek için akli ve nakli deliller getirmeye, mûcize gösterecek kimsede bulunması gereken özellikleri, mûcize göstermenin gereklerini ve tarifini zikretmeye, dinlerin birbirini neshetmesi gerçeğini kabul etmeyenlerin iddiasını çürütmeye ihtiyaç duymadık. **Biz bu eseri; Peygamber aleyhisselâmın dâvetini kabul eden, peygamberliğini tasdik eden ümmetinin ona olan muhabbetini artırmak, sünnetine daha fazla sarılmalarını sağla-mak ve îmânlarını kuvvetlendirmek için yazdık.**

1. **Hasâisü'n-nebî**, Allah Teâlâ'nın sadece Peygamber Efendimiz'e lütfettiği özellikler demektir.

ŞİFÂ-İ ŞERÎF DERSLERİ

ESERİN ADI: EŞ-ŞİFÂ Bİ-TA'RÎFİ HUKŪKİ'L-MUSTAFA

ESERİN MÜELLİFİ: KÂDİ İYÂZ (v. 544/1149)

TERCÜME VE ŞERH EDEN: PROF. DR. MEHMET YAŞAR KANDEMİR

(Dersler öğle namazından bir saat önce başlar)

Türkçe Tercüme & Şerhi

Şifâ-i Şerîf Şerhi (3 cilt) - Mayıs 2012

Prof. Dr. Mehmet Yaşar Kandemir

Tahlil Yayınları, www.tahlilyayinlari.com

Kayıtlardaki Zamanı:

~ 50:08

وَنَبِّينَا أَنَّ نَبْتَ فِي هَذَا الْبَابِ أُمَهَاتٍ مُعْجَزَاتِهِ ، وَمَشَاهِيرَ آيَاتِهِ ؛ لَتَدَلَّ عَلَى عَظَمِ^(١) قَدْرِهِ عِنْدَ رَبِّهِ . وَأَتَيْنَا مِنْهَا بِالْمَحَقِّقِ وَالصَّحِيحِ الْإِسْنَادِ ؛ وَأَكْثَرُهُ مِمَّا بَلَغَ الْقَطْعَ ، أَوْ كَادَ ؛ وَأَضَفْنَا إِلَيْهَا بَعْضَ مَا وَقَعَ فِي مَشَاهِيرِ كُتُبِ الْأُئِمَّةِ .

وَإِذَا تَأَمَّلَ الْمُتَأَمِّلُ الْمُنْصِفُ مَا قَدَمْنَاهُ مِنْ جَمِيلِ أَثَرِهِ ، وَحَمِيدِ سِيرِهِ ، وَبِرَاعَةِ عِلْمِهِ ، وَرَجَاحَةِ عَقْلِهِ وَجِلْمِهِ ، وَجُمْلَةِ كَمَالِهِ ، وَجَمِيعِ خِصَالِهِ ، وَشَاهِدِ حَالِهِ ، وَصَوَابِ مَقَالِهِ ، لَمْ يَمْتَرِ^(٢) فِي صِحَّةِ نُبُوَّتِهِ ، وَصِدْقِ دَعْوَتِهِ .
وَقَدْ كَفَى هَذَا غَيْرَ وَاحِدٍ فِي إِسْلَامِهِ ، وَالْإِيمَانِ بِهِ .

Bizim burada asıl maksadımız, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Cenâb-ı Hak katındaki yüce mertebesini orta koyan büyük ve meşhûr mûcizelerini zikretmektir. İşte bu sebeple Peygamber Efendimiz'in mûcizelerinden Kur'ân-ı Kerîm'de geçenleri, hadis kitaplarında sahîh senedle zikredilenleri² ve neredeyse mânevî tevâtür derecesine erenleri derledik ve ünlü hadis âlimlerinin meşhûr kitaplarında¹ nakledilen bazı mûcizeleri de onlara ilâve ettik.

İnsaflı bir kimse Peygamber aleyhisselâmın burada sunduğumuz örnek davranışlarını, övgüye değer hâllerini, benzersiz ilmini, kimseyle ölçülemez aklını ve hilmini, mukayese götürmez mükemmelliğini, pek üstün meziyetlerini, insanı hayran bırakan şemâilini, doğru ve düzgün sözlerini değerlendirdiği zaman gerçek peygamber olduğunu ve dâvasının doğruluğunu kesinlikle anlar. Onun saydığımız bu hâlleri birçok kimsenin Müslüman olmasına ve kendisine inanmasına kâfi gelmiştir.

2. Müellif bu ifâdesiyle, hurma kütüğünün inlemesi, çakıl taşlarının tesbih etmesi, az miktardaki yiyecek ve içeceklerin çoğalması gibi mûcizelere işaret ediyor.

1. Müellif bu ifâdesiyle, Kütüb-i Sitte gibi ünlü hadis kitaplarını kastediyor.